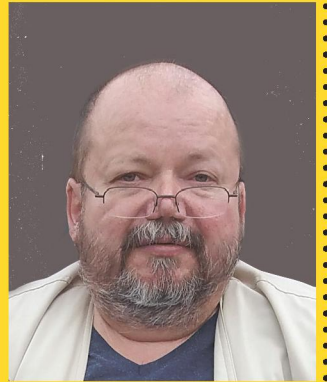

ciálnych vecí a rodiny v **Piešťanoch**

**PRE
FYZICKÉ OSOBY
S ŤAŽKOU
ZDRAVO
POSTIHNU**

* 300983

Držiteľ: **Milan Katrenčík**

Dátum narodenia: **1963**

Trvalý pobyt: **Nikola Teslu, Piešťany**

v: **Piešťanoch** dňa: **18.12.2023**

Podpis držiteľa
preukazu

Odtlačok pečiatky úradu práce
sociálnych vecí a rodiny
a podpis oprávnenej osoby

**ŽŤP
TITULOM
ŽŤP**

Milan Katrenčík

Život s titulom ZŤP

Obálka: Slavomír Hrebenár, Milan Katrenčík

Korektúra: Janka Bočkayová

ISBN 978-80-570-2328-9

Môj nádejný čitateľ!

Táto knižka vznikla s cieľom povzbudenia pre ľudí, ktorí napriek nejakému zdravotnému problému ukrytému za nechcený titul ZŤP (zdravotne ťažko postihnutý), túžia po plnohodnotnom obyčajnom živote, a majú pocit, že to nedokážu. Nebojte sa toho, bojujte o svoje sny. Je to veľmi ťažké, komplikované, možno sa Vám na začiatku nebude dariť. Naše štartovacie boxy bývajú zvyčajne poškodené, alebo úplne zničené... Nie je umením padnúť spočiatku na kolená. Umením je vstať a znova sa pokúšať ísť za svojím cieľom. Bolo by mi veľkým potešením, keby Vás môj životný príbeh trochu inšpiroval.

Problémový štart do života

Nebolo to jednoduché už od začiatku. Keď som 2.augusta 1963 už dlhšie po predpokladanom termíne otvoril svoju životnú kapitolu, neznel môj hlas na pôrodnickom oddelení v českom baníckom meste Karviná príliš zvučne. Dôraznejšiemu prejavu prítomnosti zabránil fakt, že som bol pridusený dúškom plodovej vody. Vlastnosť popíjať nie príliš zdravé tekutiny, mi ostala dodnes... ☺

Táto malá komplikácia však nebránila šťastiu mojich rodičov, keď po dvoch dcérach doplnil členskú základňu rodiny vytúžený syn. Pokračovateľ rodu, potencionálny otcov spoločník pri futbalových zápasoch, ďalší do mariášu. Množstvo očakávaní, nádejí, funkcií.

Najkrajšou však bola nenáročná rola robiť im radosť svojou existenciou, chuťou do jedla a priberaním na váhe, prvými zúbkami a bľabotavými slovíčkami. Podľa sprostredkovaných informácií mi ako prvý prischol titul „rozkošné dieťa“, ktorý som si niekoľko rokov v zdraví, a vatičke starostlivosti členov rodiny, patrične užíval. Až do chvíle, keď si mama vypočula vetu:

„Maminko, bolí mě kolínko...“ ☹

Nikto vtedy netušil, že to bol štartovací výstrel super maratónu zdravotných problémov, nemocničných pobytov, hľadania vhodnej liečby a liekov, ktoré by pomohli. Obdobie šťastia vystriedali chvíle strachu, zúfalstva a slz z bezmocnosti. Prvý nezabudnuteľný zážitok v mojej detskej pamäti je, keď som strávil celú noc v náručí svojej mamy. Zavolali ju do nemocnice, lebo existovali vážne dôvody myslieť si, že to bude posledná noc môjho krátkeho života.

Ráno nás našli lekári pomerne čulých a životaschopných. Ich údiv nad touto nečakanou situáciou sa nemocnicou šíril rýchlosťou svetla, je to tak nielen u negatívnych správ. Mamu poslali domov a ja som sa vrátil do postieľky vo svojej izbe. Len si myslím, že s úsmevom od ucha k uchu nad tým, že tej zubatej s kosou klapla huba naprázdno. A prvýkrát (nie naposledy) boli predpovede lekárskeho kapacit rozprášané vôľou malého človečička dožiť sa lepších časov... Dnes už som presvedčený, že v tom období „nastúpil do služby“ aj môj anjel strážny a tá hrozná noc bola jeho prvým pracovným výsledkom.

Osud následne, určite s jeho príspevom, zariadil zmenu trvalého bydliska rodičov. Presťahovali sme sa do Žiliny, dostal som sa do opatery nových lekárov. Druhým domovom sa mi stala Detská fakultná nemocnica na Úprkovej ulici v Bratislave – už neexistujúca.

Súboj s chorobou sa vyrovnal a liečba nabrala inú kvalitu, šance sa výrazne zvýšili. Už prvé vyšetrenia ukázali, že doterajšia liečba bola neúčinná najmä preto, lebo mi chybné diagnostikovali ochorenie. Je zbytočné polemizovať, ako by sa vyvíjal môj život, nebyť tých dôležitých stratených rokov. Nevyslovená otázka však bude navždy visieť vo vzduchu...

Podstatnú časť rokov detstva zaplnili nemocničné hospitalizácie a kúpeľné pobyty. Týždňové, niekoľko týždňové, mesačné, niekoľko mesačné. Vďaka bohu za tú dobu, dnes by to nepreplatila žiadna zdravotná poisťovňa. Napriek úmornej snahe lekárov, vyskúšaní všetkých dostupných liekov a pašovaní nedostupných, sa nepodarilo zlikvidovať tlejúcu sopku s názvom Juvenilna reumatoídna artritída. Paradoxne, spomínam na tie roky, ako na obdobie plné krásnych detských zážitkov a dobrodružstiev.

Lekár z ríše snov

Je to predovšetkým zásluha môjho ošetrojúceho lekára v II. Detskej fakultnej nemocnici v Bratislave. MUDr. Jozef Michalko, CSc. sa vďaka množstvu spoločne prežitého času, stal mojím druhým otcom. Veľmi dobre vedel, ako jeho malým pacientom chýbajú rodičia a excelentne im ich čiastočne nahrádzal. Nedá sa zabudnúť, ako pri popoludňajších návratoch z ambulancie, musel prejsť okolo všetkých dverí izieb lôžkového oddelenia, kde sme ho netrpezlivo vyzerali, alebo medzi dverami izby čakali. Nielen preto, že nosil po vreckách cukríky

a každému sa z nich ušlo. Nadel'oval totiž oveľa viac. Pohladil po hlavičkách, privinul si nás k sebe, porozprával sa, zaujímal sa čo nového, ako sa máme.

Až v neskoršom veku som si uvedomil, prečo mi vždy podal ruku a pevne v nej zovrel moju dlaň. Dokázal totiž bleskovo prehmatat' všetky jej drobné kĺbiky a podľa reakcie vedel, v akom zdravotnom stave sa práve nachádzam. V prípade akútnych bolestí ma netrápil ďalšími vyšetreniami, na rozdiel od svojej zástupkyne. Často ma pozoroval pri našich detských hrách, najmä stolovom hokeji. Aj podľa nej vedel vyhodnotiť aktuálne bolesti.

Bol som pre neho aj prípad pre vedeckú medializáciu. Moju artritídu totiž nevedeli skrotiť žiadne klasické antireumatiká, vyskúšal ich všetky. Dokázal to len jeden obyčajný, v každej lekárni dostupný liek. Acylpyrín vo vysokých dávkach. Vtedy vládla relatívna pohoda, bezbolestné obdobie. Smola bola, že tá liečba nemohla trvať dlho kvôli vedľajším účinkom salicylátov. A tak sa to striedalo s inou liečbou, s iným bolestivým obdobím...

Rád ku mne vodil svojich medikov s úlohou urobiť komplexné vyšetrenie, takzvaný status prezents. To ma strašne bavilo. Tie šoky väčšinou nepripravených adeptov medicíny, márne sa snažiacich spomenúť si na učivo a správny postup pri vyšetrení, ktorý som ovládal za tie roky naspamäť aj s latinskými výrazmi. A dokázal ich nadiktovať

vydeseným študentom, ktorí sa občas rozplakali od šťastia, že som im vedel našepkať.

Vypozoroval aj moju záľubu vo filatelii. Dodnes mám album so známkami s jeho zahraničnej korešpondencie. Nemocnica poskytovala aj dostatok iných príležitostí získať chýbajúce kusy do série zbierky známok od rovnako zapálených pacientov. Burza známok fungovala bez prestávky a nielen tá. Večne hladní pacienti, denne kŕmení steroidom Prednison, využívali každú príležitosť nasypať niečo do čiernej diery menom žalúdok. Najmä vtedy, keď nás po tretej duple vyháňali z jedálne s pocitom akútneho hladu. Dnes už môžem verejne vyhlásiť, lebo skutky sú premlčané, že ideálnym tovarom na bártróvú výmenu boli oravské korbáčiky. Ktorých bol plný nočný stolík pri mojej

posteli a po ktorých tak túžili pacienti s neslanou diétou. Za 3 korbáčiky bolo možné dostať polovicu pečeného kuraťa. No nekúp to...

Raz mi však aj „vynadal“. Pri jednom z nemocničných pobytov pri nočnom podávaní liekov, ma nutnosť vykonania veľkej potreby zahнала na záchod. Viem len, že som ju stihol. Potom si ešte pamätám snahu opustiť miestnosť a pád na zem.

Prebral som sa ráno s napichnutou infúziou v ruke na lôžku izby sestier a prvú uvidel ustarostenú tvár doktora. Povedal mi:

„Milan, Milan, čo mi to robíš?...“ Podrobnosti prišli neskôr. Zlyhali mi nadobličky, preto strata vedomia. Mohol som zomrieť, nebyť toho malého exkrementu, ktorý chcel opustiť moje telo spolu s detskou dušičkou. Našťastie, podarilo sa to len tomu jednému. ☺

Môj doktor si všimol aj zbystrenú pozornosť pri športových správach v mojom tranzistorovom rádiu. V jedno ráno mi začal (sám od seba a za svoje) denne kupovať noviny Šport. Tešil ho každý môj koníček, hobby, záujem o niečo. Podporoval ma vo všetkom a nielen to. Pomaly končilo obdobie, po ktoré som spadal pod jeho funkciu „detský pediater“. Bolo jasné, že nastáva rozhodujúce obdobie boja s artritídou a možnosti výsledku sú len dve. Alebo ju porazí prudký rozvoj organizmu pubertálneho obdobia, alebo úplne opantá všetky kĺby a ostanem do konca plne invalidný. Vtedy spravil niečo, čo sa úplne vymyká zo všetkých lekárskejších povinností. Niečo, začo mu budem do konca svojho života vd'ačný. Niečo neuveriteľné.

Pripravil ma na tú horšiu variantu B. Často a dlho sme sa rozprávali o mojom ochorení, možnosti štúdia, o mojich predstavách života dospelého človeka. Dával mi za príklad niektorých svojich pacientov, ktorí mali vysoké ciele a pevnou vôľou ich dosiahli. Povzbudzoval ma a rovnako aj mojich rodičov. Presvedčil ich, aby ma podporovali aj

v plánoch, ktoré vyzerajú na prvý pohľad šialené a nerealizovateľné. Tento ich postoj mi veľakrát pomohol a nasmeroval moju cestu.

Posledné stretnutia

Skončila etapa jeho starostlivosti, ale ešte sme sa občas stretli. Najprv to bolo po skončení základnej školskej dochádzky a následne skúškach do Výcvikového strediska pre zdravotne postihnutých občanov. Neprijali ma a keďže sa škola nachádzala neďaleko nemocnice, navštívil som ho. Vyžaloval som sa zo svojho sklamaní. Trpezlivo ma vypočul, povzbudil a nabádal podať okamžité odvolanie. Pretože medzi jeho pacientami bola náhodou aj dcéra riaditeľa školy, s ktorým sa skúsi porozprávať. Stalo sa a odvolanie bolo úspešné.

Prešlo mnoho rokov po skončení školy. Sedel som v aute pred Národným ústavom reumatických chorôb v Piešťanoch. Zrazu len vyšla skupinka mladých ľudí, podľa rozhovoru medikov, a v dobrej nálade žartovali, niektorí pofajčievali. Chvilku po nich prišiel medzi nich starý pán a atmosféra zvažnela. Pozerali na neho s viditeľnou úctou a pozorne počúvali jeho slová. Zaujal aj mňa. Dôstojné šediny ustupujúce plešinke, károvaná košeľa, menčestráky držiace na rastúcom brušku len zásluhou hrubého koženého opasku. Ten mi niečo pripomínal...

Dostal som triašku a s námahou otvoril dvere auta. Z rúk mi vypadli francúzske barle a ich dural zahrkotal na zemi. Ten zvuk prerušil ich

rozhovor a všetky oči sa obrátili smerom ku mne. S námahou som vystúpil a priškrteným hlasom zašepkal:

„Pán doktor, ste to Vy?“

Bol. Pomaly prišiel ku mne, tak ako kedysi v detskej nemocnici si ma jemne privinul.

„Milan, kde sa tu berieš?“

Nevedel som už odpovedať. Slzami som zmáčal kúsok jeho košele. Chvíľku sme tam bez slova v tom zvláštnom objatí stáli. Nebolo treba slov. Rozumeli sme vzájomným pocitom. Medici, ktorým robil prednášateľa, nás prerušili. Stihol mi ešte pevne podať ruku, zo zvyku prehmatať kĺbiky prstov a potešiť sa, že nič nebolí. Nechápujúcim mladým prizeraajúcim som poslal odkaz, aby počúvali jeho prednášku ešte pozornejšie. Lebo majú tú česť s Pánom doktorom. To bolo naše posledné stretnutie. ☺

Musím však spomenúť aj jeho veľký medicínsky omyl. V kritických, život ohrozujúcich situáciách môjho detstva (a bolo ich požehnané), hovorieval mojim rodičom.

„Nebojte sa, Milan má silné srdce, dožije sa možno aj tridsiatky.“

Mýlil sa, našťastie. Spomenul som si na jeho utešujúcu vetu v deň, keď búchalo šampanské na počesť mojej štyridsiatky. Snaha pochváliť sa ma viedla k telefonickému pátraniu, či ešte ordinuje. Spojovateľka si

chvíľku nevedela spomenúť na jeho meno, ale vedela o koho ide. Napriek vysokému veku ešte ordinoval, hoci len raz týždenne. Potom jej však svitlo a „naradostene“ mi zvestovala, že už vie odkiaľ to meno pozná.

„Na bráne pri vchode do nemocnice je jeho parte, pán doktor minulý týždeň zomrel“. ☺

Môj telefón onemel a radosť z jubilea vyšumela, ako bublinky zo sektu. Definitívne odišiel z tohto sveta, z môjho života. Jeho zápis v mojej hlave je však chránený proti zmazaniu, ako dáta na pamäťovej karte. Môj lekár, druhý otec, kamarát, psychológ, poradca. Som vďačný osudu, že mi ho doprial spoznať, lebo by som musel veriť v jeho existenciu len v rozprávkach. Na druhej strane mi neskutočne skomplikoval život. V súčasnosti totiž porovnávam každého lekára s ním. A výsledky tých porovnaní ma privádzajú do hlbokého smútku a depresii... Chcem veriť, že sa ešte niekde niekedy narodí taký človek a lekár (to poradie je dôležité), akým bol MUDr. Jozef Michalko, CSc.

Rodičia

Obaja moji rodičia pochádzali z Oravskej Lesnej. Obce, kde je vykurovacía sezóna deväť mesiacov v roku a ktorá je držiteľkou titulu „obec z najnižšou priemernou teplotou“ na Slovensku. S obľubou dodávam,

že jej obyvatelia majú „najvyššiu priemernú teplotu svojich srdiečok“. Lebo inak by sa v tej drsnej nádhere okolitých hôr prežiť nedalo. *Vzájomná pomoc, rodinná súdržnosť, pracovitosť, viera a pokora. To charakterizuje jej obyvateľov. Pri občasných návštevách svojich príbuzných mám pocit, že som sa narodil tam. A korene tam určite sú, lebo ten intenzívny pocit spotrebiča pripojeného na nabíjačku, nezažívam nikde inde.*

Nezabudnuteľnými sa stali krátke prázdninové pobyty u starých rodičov. Babke som sa naučil pripravovať tenučkú drievka na založenie ohňa v peci, dedkovi asistoval pri ošetrovaní koní, sekani d'ateliny, zväžaní sena. Pásli sme spolu kravy, zbierali čučoriedky a hríby, spievali goralské piesne na rodinných stretnutiach pri dedovej harmonike. Veľmi ma bavilo aj mútenie masla v takom drevenom zariadení. Posolený krajec chleba s čerstvým maslom na práve kúpenom, ešte teplom chlebe... Preslávené huby Lanýžovky sa nechytajú ani náhodou! Ako to bývalo v tej dobe zvykom (a je dodnes), odišli naši z tej bývalej hladovej doliny za prácou. Dostali byt v mladom baníckom meste Havířov a otec fáral na bani Doubrava v Karvinej. Spokojný rodinný život druhýkrát narušila choroba, otcova klasická banícka silikóza - zaprášené pľúca. V dôsledku toho bol preradený na inú prácu na povrchu a stal sa čiastočne invalidným.

Mama pracovala ako predavačka, no jej hlavnou „pracovnou náplňou“ bola starostlivosť o rodinu. Otcovi sa príliš nepáčila nová práca na povrchu a preto rozmýšľal o zmene. Využili ponuku maminho brata na postavenie spoločného dvojdomu v Budatíne, okrajovej štvrti Žiliny. Začala tým jedenásťročné búrlivé obdobie, ktoré potvrdilo príslovie, že spoločné nie je

dobré ani WC... Vzťahy sa síce časom neustále zhoršovali, ale bývanie to bolo ideálne. Otec si našiel prácu v Slovenských kameňolomoch a štrkopieskoch ako vodič, mama doplnila kolektív predavačiek v potravinách miestnej Jednoty. V Základnej deväťročnej škole Budatín začala aj moja kariéra žiaka.

Základná deväťročná škola a krach na strednej

V škole si moju fyzickú prítomnosť v prvých ročníkoch príliš neužili. Jej personál museli zastúpiť učiteľky, ktoré boli (v tej dávnej dobe minulej) súčasťou kolektívu zamestnancov nemocníc. Prvé kroky som urobil v žilinskej nemocnici, potom v Detskej fakultnej nemocnici na Úprkovej ulici, v piešťanskom Detskom rehabilitačnom ústave, nemocnici v Hradci Králové, na liečebných pobytoch na Sliachi, a mnohých iných. Neskromne napíšem, že učenie ma bavilo, lebo

pamäť fungovala a na zapamätanie učiva mi stačila učebná hodina. Potichu som závidel, že spolužiakovi slúbili rodičia bicykel za 10 jednotiek po sebe v žiackej knižke. Za mojich 50 bolo „odmenou“ konštatovanie rodičov, že sa učím predovšetkým kvôli sebe a nie kvôli nim. Dnes už viem, že mali pravdu...

Kariéru čistého jednotkára ukončil ôsmy ročník a rozhodnutie Posudkovej komisie Okresného úradu v Žiline (tieto orgány rozhodovali v tom čase o osude invalidných občanov vo všetkých smeroch), že jediným možným pokračovaním štúdia je Stredná ekonomická škola. Môj záujem o Stavebnú priemyslovku a pokračovanie v obore architektúra, bol zmietnutý zo stola. To predsa „neustojím“ pri rysovacej doske... Takže som si podal prihlášku na ekonomickú. Prekvapený z pozvánky na príjmačky, sediac a potiac sa už v preplnenej triede plnej nádejných študentov, padla ešte pred začiatkom testov túžobná otázka:

„Je tu ešte niekto, kto mal na poslednom vysvedčení samé jednotky? Ak áno, môžete ísť domov. Ste prijatí.“

Bingo a pre mňa vyslobodenie zo stresu.

Prvá vyučovacia hodina bola úžasná. V triede sme boli traja chlapci. A tridsaťtri krásnych dospievajúcich dievčat. Z každej možnej kategórie. Blondínka, čiernovlasá, brunetka, štíhla, plnoštíhla, vysoká,

nízka... Raj na zemi pre chlapcov. No ako to už v raji býva, nasledovali otrávené jabĺčka. ☺

Veľmi rýchlo prišlo poznanie, akou chybou bolo neabsolvovanie deviateho ročníka základnej školskej dochádzky a tragickým omylom prinútiť ma prihlásiť sa na ekonomickú školu. Učiteľka ruštiny odmietala čokoľvek povedať po slovensky, rovnako angličtinárka. Skôr by som porozumel jazyku ľudožrútov v brazílskom pralese, ako výkladu matematikárky o pravdivostných tabuľkách. Fyzikár tvrdil, že na jednotku vie len pánbožko, na dvojku on, a keď sa budeme veeeeľmi snažiť, máme šance na trojku. Aspoň štúdium chémie mi dodalo rozsiahle vedomosti. Konkrétne tri. Vzorec kuchynskej soli, vody a kyseliny sírovej. Ekonomika ma nebavila od prvého okamžiku, lebo to bolo čisté biffovanie suchého, nezáživného textu. Čerešničkou na torte bol strojopis. Moje pršteky ešte úspešne zvládali prvé hodiny a jeho základnú techniku, takzvaný d'atlopis. Požiadavka položiť desať prstov na klávesnicu a každým z nich obsluhovať určitú časť písmen bolo rovnaké, ako po mne chciet' zabehnúť československý rekord v behu na 100 metrov. ☺ Vynikal som len v jednej oblasti – telocviku. Bol som od neho oslobodený a jeho hodiny trávil na lavičke pozorujúc švárne spolužiačky v priliehavých športových úboroch. Na základe toho a virtuálneho hodnotenia ich predností, mi v hlave okamžite vznikla tabuľka „umeleckého dojmu“ každej z nich, a mohol tak objektívne informovať prípadných mužských záujemcov z vyšších ročníkov.

Ani táto skvelá časť môjho stredoškolského štúdia však nezabránila jednoznačnému poznaniu, že je nemožné štúdium úspešne ukončiť. Sebavedomie čistého jednotkára dostávalo jednu ranu za druhou. Pribúdali známky z opačného konca stupnice hodnotenia, ktoré som dovtedy nepoznal. Ani prostredie kde platilo jediné. Vieš? Nevieš? Sadni si. Päťka. Kde nebolo miesto pre dlhšie vysvetľovanie, individuálnejší prístup. Kde platilo len pravidlo džungle - prežije silnejší. V duchu som to zabalil. Zdeptaný, deprimovaný a ponížený. A čakal som na príležitosť skončiť to.

Na škole sa vyskytla len jedna príležitosť na relatívny úspech. Dostali sme za úlohu na hodine slovenčiny vypracovať slohovú prácu na tému „Pocity študenta po prijatí na strednú školu“. A už to zo mňa išlo, ako vzduch s prestreleného balónika. Bez servítky, bez dlhého uvažovania, sa moja frustrácia a sklamanie premenili na písmenká v zošite. Danú úlohu som splnil s veľkým predstihom pred koncom hodiny. Prvý a poslednýkrát na strednej ekonomickej.

V nasledujúcich dňoch ráno po príchode do školy, ma prekvapovalo mnoho pozdravov od neznámych učiteľov, žiakov vyšších ročníkov. A nechápal ich dôvod, lebo dovtedy ma skoro nikto nepoznal. Zmenila to slohová práca, ktorej obsah sa bleskovou rýchlosťou rozšíril medzi zamestnancami a študentmi školy. Tí prví nechápali a cítili sa dotknutí. Tí druhí sa s mojimi pocitmi stotožňovali, len to nikto tak na rovinu nepomenoval. Učitelia sa začali na našich hodinách správať trošku

empatickejšie, chodilo za mnou cez prestávky mnoho študentov vyšších ročníkov, lebo chceli spoznať malého obézneho chlapca. Ktorý nabral odvahu a opísal natvrdo aj ich pocity...

Bolo však už neskoro na zmenu zápisu v mojich predsavzatiach. Polročné vysvedčenie, prepadnutie z dvoch predmetov, niekoľko štvoriek, totálne zlyhanie jednotkára. Vyslobodenie a dôvod opustiť školu prišlo v podobe rozhodnutia rodičov opustiť Žilinu a kúpiť starý zanedbaný dom v dedinke Nadlice. Veľa radosti som však z toho nemal...

Šťastné detstvo

Odchodom z Budatína sa skončila významná etapa môjho života. Napriek všetkému prežitému a neprijemným zdravotným problémom, považujem svoje detstvo za šťastné obdobie, na ktoré rád spomínam. Ako deti sme mali na nemocničných pobytoch možnosť vyhrať sa do sýtosti. Nato boli určené špecializované miestnosti plné hračiek, stavebníc LEGA. Veľká knižnica, kde sa raz týždenne premietali rozprávky a filmy. Učiteľky a personál týchto zariadení sa o vyplnenie nášho voľného času starali bez prestávky a na smeny. Keď odpočítam chorobu a bolesti, boli sme vlastne na permanentnom pionierskom tábore. Kde nám okrem zdravia nechýbalo vôbec nič. Z pohľadu súčasníka absolútne science – fiction...

Stabilizovaný zdravotný stav mi umožnil prežiť posledné roky puberty nielen v žiackom kolektíve základnej školy, ale aj našej uličnej bande. Základňou stretnutí bola opustená hrubá stavba rodinného domu menom Šugarka a voľne prístupný park pri Budatínskom zámku. Boli sme posadnutí športom. Stolným tenisom, badmintonom, hokejom, futbalom, vybíjanou,

bicyklovaním... Bicykel bol mojimi druhými nohami. Lahké bolo spustiť sa s kopca, kde sme bývali a bez jediného šliapnutia byť medzi kamošmi. Cesta domov však vyžadovala absolvovať krátku horskú etapu, niekoľkokrát denne. Vďaka tomu som občas zlomyseľne privádzal do zúfalstva sestričky, keď mi chceli do stehenného svalu pichnúť injekciu. Do napnutého to nebolo možné, bol tvrdý ako skala.

Musím sa pochváliť osobným rekordom v badmintonovej výmene s najlepším priateľom svojej mladosti Dušanom Tisoňom. Vyše 45 minút nám nepadol košík na zem a trafili sme ho spolu tisícstoštyridsaťdeväťkrát. Moja absolútna vyčerpanosť výmenu ukončila.